

- tore instantiam in foro seculari prosequi tenetur.
- 5 Clericus venditor litigaturus pro defensione emptoris laici, fori privilegio uti non poterit.
- 6 Aliud in fisco vendente, qui causam ad proprios iudices advocat, & n. 8.
- 7 Ampliatur ad eminentem à fisco.
- 9 Fiscus sive agat, sive conveniatur, omnes causas defert ad proprium, ac peculiare forum.
- 80 Clericus ut principalis suscipiens causam super propria re contra tertium motam, declinatoria fori se tueri potest.
- 11 Ampliatur doctrina tradita n. 5.
- 12 Ecclesia venditorum ut emptorem in iudicio tueatur laicum, in foro seculari debet comparere.
- 13 Ecclesia, aut clericus agens in laicum, si reconveniatur, in foro seculari respondere tenebitur.
- 14 Ecclesia si laico successerit, inchoatum cum antecessore iudicium in foro seculari peragere debet.
- 15 Ecclesia non gaudet omnibus fisci privilegiis.
- 16 Fiscus causam pendente cum illo, cui succedit, ad suos iudices advocat: & utrum instantia transeat in fiscum.
- 17 Ampliatur doctrina tradita n. 4.
- 18 Clericus haeres laici an conveniatur per creditores defuncti in foro seculari, & num. 19.
- 20 De intellectu legis 57. tit. 6. p. 1. remissive.
- 21 Quod attinet ad forum, idem observatur in laico herede clerici, ac in clerico herede laici.
- 22 Agens adversus jacentem hereditatem, forum defuncti sequitur, non heredis.
- 23 Clericus haeres laici ex actione reali in defunctum convenitur coram Ecclesiastico.
- 24 Exequi ut agi non potest in foro seculari adversus clericum ut heredem laici.
- 25 Lex Principis secularis pro bono communi condita, etiam Ecclesiasticos astringit.
- 26 Publicum instrumentum, ac cetera, quae apud nos paratam habent executionem, etiam in foro Ecclesiastico merentur eandem: non tamen eadem forma exequendi in utroque foro observatur, num. 29.
- 27 Iudex secularis si aliquando in clericum iure procedat, non exequitur per

se sententiam, sed executionem Ecclesiastico remittit.

28 Clericus haeres secularis defuncti quo in foro conveniri debeat.

30 Piana stabilita in eos, qui non iure clericos ad forumulare trahere intendunt.

CAPUT VIII.

Ad Num. 1.

Insinuatio, seu publicatio testamenti à laico conditi, in quo est clericus haeres institutus, coram defuncti iudice fieri debet, non coram Ecclesiastico, l. 15. tit. 4. lib. 5. Recop. ubi Azev. n. 7. Matienz. ibidem, gloss. 1. Petr. Barbosa in l. Haeres absens, in princ. num. 190. de iudic. Bobadill. Polit. lib. 2. cap. 18. n. 168. Carleval. de iudic. lib. 1. disp. 2. num. 332. Molin. de iust. & iure, tract. 2. disp. 250. Pichard. manduc. ad prax. part. 2. praecip. 4. num. 7. Curia Philip. part. 1. §. 5. num. 30. Paz prax. tom. 2. praelud. 2. n. 42. ubi quod aliàs haeres hereditate privatur, sicut idem obtinuisse testatur, licet hæc adveniantur conclusioni quoad jus commune, Tusch. lit. 1. conel. 345. & alii.

Rursus laicus haeres clerici pro insinuatione testamenti faculare Tribunal adire tenetur, Guttier. Practic. lib. 2. quest. 48. Tell. Fernand. in l. 3. Tauri n. 11. Azev. sup. num. 9. Carleval. ubi proxime, Petr. Barbosa num. 190. & 197. qui duo ultimi in ea resident opinione, ut semper insinuatio sit peragenda in foro seculari, etsi clericus succedat clerico: tum quia in illo cautius publica instrumenta servantur, tum ne testatoris dispositio celetur, quod facilius in Tribunalibus Ecclesiasticis potest contingere: de quo tamen consulas Molin. Guttier. ubi pronuper, Cur. Philip. n. 26. & 28. Sed si quis ad pias causas testetur, Ecclesiasticus iudex erit competens ad insinuationem, D. Covar. in cap. Si heredes, num. 3. de testam. Molin. ubi sup. Cur. Philip. num. 26. Quando insinuatione sit opus, & qua forma expedienda, tradit Ant. Gom. in l. 3. Tauri, num. 4.

Premissa quaestioni affinis est illa de iudice competenti ad inventarii confessionem, cum Clericus laicum instituit, vel è contra: de quo varia extant placita, ut videre est apud Phanut, de inventar. part. 3. num. 25. Franc. Marc. part. 1.

Enucleatus, & auctus. Cap. VIII. 81

Part. 1. decis. 1060. n. 4. Roland. à Valle de confectio. inventar. quest. 17. Cur. Philip. sup. num. 30. Carleval. d. disp. 2. à num. 133. Petr. Barbosa n. 177. cum seqq. Guttier. d. lib. 2. quest. 49. ex quibus Carlev. & Barbosa consequenter idem de inventario, ac de insinuatione sentiunt, ut scilicet confectio ad saecularem iudicem spectet.

Ad Num. 2.

4 Cœptum cum laico reo iudicium per litis contestationem ejus haeres Clericus prosequi apud eundem iudicem tenetur, explosa fori declinatoria, Greg. Lop. in l. 57. gloss. 6. tit. 6. p. 1. Castill. controvers. lib. 3. cap. 25. num. 49. Petr. Barb. sup. à num. 129. Carleval. num. 309. Bobad. d. cap. 18. num. 165. Gail. lib. 1. observ. 37. n. 8. Paz d. prael. 2. n. 40. Tondur. de prevent. iudic. p. 1. cap. 30. ex num. 51. & p. 2. cap. 12. n. 52. Aug. Barbosa de jur. Ecclesiast. lib. 1. cap. 39. n. 102. ubi plurimi, Parlad. quotidian. lib. 2. cap. fin. part. 2. §. 1. num. 10. Amat. variar. resol. 86. n. 60. Villalob. Errar. commun. opinio. lit. C. num. 103. Olan. concord. jur. lit. C. n. 28. Avendañ. de exequend. mandatis. lib. 1. cap. 1. num. 33. Salgad. de retent. Bullar. part. 2. cap. 12. n. 32. Simili modo si laicus clerico successerit post motam litem, coram Ecclesiastico causam peragere stringetur, Carleval. num. 319. Tondur. sup. part. 2. cap. 30. n. 50. Cujus resolutionis extensionem reperies infra, n. 17.

Ad Num. 3.

5 Clericus venditor, ut emptorem laicum super re vendita conventum tueatur, nequit causam ex faculari deducere foro. Gregor. Lop. in l. 57. gloss. 6. tit. 6. p. 1. Petr. Barbosa in l. Venditor, num. 139. de iudic. Ant. Gom. variar. lib. 2. cap. 2. num. 39. Bobad. d. cap. 18. n. 169. Hermof. in l. 33. gloss. 1. num. 17. tit. 5. p. 5. Guzm. de evict. q. 7. per tot. Salgad. de retent. Bullar. part. 2. cap. 13. num. 51. Amat. sup. n. 62. Aug. Barb. in d. l. 3. n. 116. & 118. Molin. de iust. & iur. tract. 2. disput. 380. n. 15. Fachin. controv. lib. 2. cap. 37. vers. Communis est, Tondur. de prev. iudic. part. 1. cap. 20. n. 19. Vide n. 11.

Ibi: Tamest contrariam sententiam.

Pro qua plures apud Petr. Barbof. D. de varia Covar. Enuc.

Guzm. & Aug. Barb. Sed prior ut receptum, ita & verior est, ideoque amplectendam sentio.

Ibi: Ad similitudinem Fisci.

Fiscus causam suscitatum adversus illum, qui emit ab ipso, ut defendat, ad proprios iudices advocat, Cancer. variar. lib. 2. cap. 16. num. 44. Tondur. d. cap. 20. num. 21. Peregrin. de iur. fise. lib. 7. tit. 1. num. 9. Alfar. de offic. fiscal. gloss. 16. n. 24. Carleval. de iudic. lib. 1. disp. 2. num. 703. ubi pluribus recensis, de praxi Castella, ac Neapolis testificatur, Farinac. fragment. lit. Ep. 183. Guzm. de evict. quest. 8. per tot. Mangil. cod. tract. quest. 6. à n. 16. Duaren. ad tit. de iudic. cap. de for. compet. in fin. Cavalcan. lib. 1. decis. 8. Hermof. in d. l. 33. gloss. 1. n. 19. & ibi alii.

Imò emptor ipse, vel alius à Fisco causam habens, eo gaudet privilegio, ut ad fiscales iudices, opposita declinatoria, conventus refugiat; quandoquidem de iure, ac præ iudicio fisci discutitur. Peregrin. sup. num. 3. Hermof. n. 19. Alfar. gloss. 34. n. 69. Verum si fisci procurator patiat iudicium cum emptore peragi, ipso tuerente, processus absque nullitatis obiectione sustinebitur, quem iudex confecerit ordinarius, Peregrin. num. 5. Tondur. ubi proxime.

Sed adversus præcipuum resolutionem, scilicet fiscum venditorem fori privilegio non juvari, sentiunt Barbosa sup. in d. l. Venditor, ex num. 151. de quo fuse differit, & alii, quos refert Hermof. num. 20. qui distinctione adhibita, inter se pugnantem sententiam nititur concordare; sed absolute communiore, ac praxi oportet adherere. Adde Aug. Barb. de iur. Eccl. lib. 1. cap. 39. n. 120.

Ibi: Aut nihil refert Fisci privilegium.

Fisco omnem suam causam, sive agat, sive conveniatur, ad proprium, & speciale forum revocare conceditur, l. 2. C. si advers. fise. l. 2. & per tot. C. ubi caus. fiscal. l. 3. C. de iur. fise. lib. 10. Carleval. d. disp. 2. num. 698. Guzm. sup. quest. 8. n. 8. Alfar. gloss. 16. num. 23. & 24. Salgad. Labyrinth. cred. p. 1. cap. 7. num. 15. qui plures cumulant: hoc autem singulare admodum privilegium nullibi ad Clericos invenitur extensum, Petr. Barbosa in d. l. Venditor, n. 149. præsertim cum privilegia potius sint restringenda, quam amplian

amplianda. Tondut. de præv. judic. part. 1. cap. 20. num. 22.

Ibi: *Nam hæc verbis non concedit Specul.*

- 10 Adhibenda est distinctio cum Petr. Barbosa ubi proxime, num. 144. etenim si clericus compareat in iudicio sicut auctor laudatus ad auxiliandum emptori, qui jus in re obtinet, & ab illo causam habet, cessat fori privilegium: non sic quando ut principalis accedit, ut propriam rem defendat, quæ existit penes suum colonum, vel inquilinum, qui ab actore lite vexatur; tunc siquidem ad forum Ecclesiasticum causa erit remittenda. Cancr. variar. lib. 2. cap. 13. n. 64. Guzm. de evict. quest. 7. num. 9. Caldas de emptio. & vendit. cap. 31. n. 84. Amat. variar. part. 2. resol. 86. num. 72. Capic. decis. 197. num. 4. Mynsing. lib. 2. observat. 58. ex num. 2. Aug. Barb. cum aliis de jur. Ecclesiast. lib. 1. cap. 39. num. 119. Tond. d. cap. 20. n. 14.

Ibi: *Idemque erit, etiamsi lis nondum.*

- 11 Clericus venditor nequit causam contra emptorem laicum ad Ecclesiasticum tribunal introducere, etiam ante inchoatum iudicium, quod in se suscipere intendit veluti si oblato coram seculari iudice per actorem libello contra emptorem, illic clericus ante citationem compareat, postulans in se iudicium, remoto principali reo, transferri, ut apud Ecclesiasticum conveniatur: hoc inquam, admittendum non erit; nam etsi iure verum sit, quod auctor laudatus valeat iudicium nondum ceptum cum emptore in se suscipere, id tamen procedit si nullum inde detrimentum agenti subsequatur, quod haud leve sentiet laicus, si translata in clericum causa, in foro alieno Ecclesiastico litigare compelleretur: ex quibus resolutionem præmissam cum pluribus tenet Petr. Barb. in l. Venditor, num. 140. cum seqq. de quo videndi iudem Hermol. in l. 33. gloss. 1. à n. 2. tit. 5. part. 5. Amat. variar. part. 2. resol. 86. num. 64. qui num. 69. observat, idem de venditore laico dicendum, si clericus emptor lite pulsatur; nam causa in foro Ecclesiastico discutietur.

Ibi: *Idemque ipse censet.*

Quæ de clerico hæc usque prænotavimus, æquè in Ecclesia venditrice sunt observanda; emptorem enim secularem apud eum iudicem debet tueri. Petr. Barb. sup. n. 160. Guzm. de evict. q. 7. n. 18. Carol. de Grass. de effectib. clericat. effect. 1. n. 165. Hermosill. n. 18. Cagnol. in dict. l. venditor, num. 19. Amat. cum pluribus d. resol. 86. num. 68.

Verf. *Hinc ergo constat.*

Videas laudatos sup. num. 5. & quod hic docemur, etiam in causa reconventionis obtinet adversum Ecclesiam, vel clericum, ut cum aliis ampliat Amat. d. resol. 86. num. 60.

Verf. *Hæc autem verba.*

De quorum intellectu acriter inter nostrates disceptatur, ut ex mox adnotandis apparebit.

Verf. *Verum contraria opinio.*

Pro qua haud paucos memorat Petr. Barb. in d. l. Hæres absens, in princip. num. 133. Carleval. de iudic. lib. 1. disp. 2. num. 312.

Ibi: *Quam in Ecclesia, & monasterio procedere.*

Ecclesia si hæres existat laici, litem cum antecessore ceptam ad forum Ecclesiasticum trahere non valet, ut quamplurimos referens, nec adversariorum oblitus sustinet Amat. variar. part. 2. resol. 86. & n. 60. ad reconventionem extendit.

Ibi: *Nec est necessaria argumentatio.*

Licet aliqui senserint, Ecclesiam cunctis fisci privilegii gaudere, quos congerit Aug. Barbosa de jur. Ecclesiast. lib. 2. cap. 13. num. 2. verius tamen est, hoc perpetuum non fore, siquidem multa sunt fisci privilegia, quæ Ecclesiis non competunt. Altar. de offic. Fise. gloss. 9. n. 10. & gloss. 20. n. 46. Greg. Lop. in l. 19. gloss. 5. tit. 3. p. 5.

Ibi: *Siquidem licet Fiscus.*

Fiscus causam inchoatam cum illo, cui succedit, ad proprios iudices revocat.

cat. Guzm. de evict. q. 8. num. 12. Sed an transeat instantia in Fiscum succedentem, disceptatur, & communiter distingui solet; nam si ut hæres bona occupat, instantia in illum transfertur; si verò ex confiscatione, aut alia causa perit, tunc denuò cum Fisco procuratore agendum, de quo latè Carleval. de iudic. lib. 1. disp. 2. num. 316. & 712. Petr. Barbos. in l. Hæres absens, in princ. n. 140. de iudic. Fachin. controvers. lib. 2. cap. 38. verf. Quod autem dicitur de Fisco, Scacc. de appellat. lib. 3. cap. 2. quest. 7. num. 123. Amat. variar. part. 2. resol. 86. num. 71. August. Barbosa de Jur. Ecclesiast. lib. 1. cap. 39. num. 102. ubi quod sufficit antecessoris citatio. Altar. de offic. Fise. gloss. 16. num. 24. qui ait nunquam se vidisse Fiscum hæredem. Sed Princeps institui solet, in quo hæc similiter observanda, l. 3. cum aliis, C. de testam. Utrum secunda instantia evanescat, Fisco bona litigantis occupante; disputat Carleval. affirmat num. 714.

Ibi: *His omnibus ipse.*

- 17 Ampliatur conclusio tradita supra, n. 4. ut procedat etiam ante litem contestationem, modò defunctus fuerit citatus. Salgad. cum pluribus de retent. Bullar. p. 2. cap. 112. n. 311. Petr. Barb. ubi proxime n. 143. Gail. lib. 1. observat. 37. n. 9. Carleval. sup. num. 309. Aug. Barb. assentitur de Fisco agens, pronuper laudatus, licet contra tenuerit Mynsinger. cent. 3. observo 45. Cur. Philip. part. 1. §. 5. num. 19. Lis enim inchoata, & pendere dicitur ex quo reus legitime ad iudicium vocatur. Clement. 2. ut lit. pendent. Petr. Barbosa in l. Si quis posteaquam, à num. 22. de iudic. Paz prax. annot. 1. n. 35. cum seqq. Menoch. de arbitrar. lib. 2. cas. 202. num. 4. & 7.

Ad Num. 4.

- 18 Clericus hæres laici à creditoribus defuncti lite pulsatus, nisi Ecclesiastico in foro, si actione personali, vel mixta conveniatur, contestari non cogitur. Greg. Lop. in l. 57. gloss. 5. tit. 6. p. 1. Petr. Barb. in d. l. Hæres absens, princ. à n. 166. Azeved. in l. 15. num. 6. tit. 4. lib. 5. Recop. Carleval. d. disp. 2. num. 101. Parlad. quotidian. lib. 2. cap. fin. part. 2. §. 1. à num. 8. Gail. lib. 1. observat. 37. num. 11. Gracian. disceptat. cap. 16. num. 32. & alii plures apud Carleval. & Barbof.

D. de Fria Covar. Emmel.

Ibi: *Fuere tamen apud veteres.*

Sed & noterici Interpretes huic accessere opinioni, præsertim nostrates, ut Olan. concord. Jur. lit. C. num. 28. & 29. Villalob. Errar. commun. opinion. lit. C. n. 18. præter alios, quos recensuit Carleval. num. 303. eamque disputans tueretur Petr. Barbosa ex num. 104. etiam tandem communi opposita adhæreat.

Verf. *Hanc literam sensim agnoscunt.*

Legis 57. tit. 6. p. 1. frequenter Hispani Scriptores meminere, ut Petr. Barbosa ubi proxime, Greg. Lop. in gloss. 5. Bobad. Polit. lib. 2. cap. 18. n. 164. Avend. de exec. mandat. lib. 1. cap. 1. n. 33. Olan. Concord. Jur. lit. C. num. 28. Villalob. Errar. commun. opinion. lit. C. n. 103. Parlad. quotidian. lib. 2. cap. fin. part. 2. §. 1. num. 8. cum seqq. Pichard. manud. ad prax. part. 2. præcept. 4. num. 7. ex quibus Olanus ait, non aptari intellectum à Gregorio Lopezio excogitatum verbis constitutionis, atque ideo contra tenet reddens fundamenta, quibus ita legum conditores decreverunt. At usus forensis, ac nostri Interpretes eam interpretationem comprobaverunt, ut advertit Parladorus: etenim optima legum est interpretis praxis & consuetudo, l. Si de interpretatione, ff. de legib.

Quæ de clerico hærede laici prænotavimus, pariter è converso oportet observari quoad laicum clerici successorem, qui coram Ecclesiastico conveniri nequit, nisi cepto cum testatore iudicio. Carleval. de iudic. lib. 1. disp. 2. num. 319. ubi alii.

Sed si adversus jacentem hereditatem agendum sit, quoad forum inspicitur defuncti persona, quem representat; non hæredis. Carleval. n. 322.

Verf. *Quarta conclusio.*

Clericus hæres laici petitione hereditatis, aliave actione personali, vel reali conventus ex persona defuncti, quanquam super re hæreditaria lis moveatur, non cogitur coram seculari iudice, ut litiget, comparere, nisi iudicio cum antecessore incepto. Bobad. Polit. lib. 2. cap. 18. num. 164. ubi multi, Mart. de iurisdic. part. 4. cent. 2. cas. 125. Guzm. de evict. quest. 7. n. 35. Paz praxis tom. 2.

L 2 pral. 2.

præi. 2. num. 40. Aug. Barbosa cum aliis de jur. Ecclesiast. lib. 1. cap. 39. § 2. num. 106. Gratian. disceptat. cap. 141. n. 16. Farinac. prax. q. 8. n. 21. Azeved. in l. 10. num. 30. tit. 1. lib. 4. Recop. Non defunt tamen qui aliter sentiunt, quos exhibet Bobad. & Guzm. ubi proximè, Petr. Barbosa num. 104. & alter Barbosa, Prior tamen sententia in praxi servanda.

Ad Num. 5.

- 24 Exequutio contra clericum laici hæredem ex obligatione defuncti in foro Ecclesiastico debet expediri Pichard. manduct. ad prax. part. 2. prac. 4. n. 7. Parlad. d. § 1. n. 8. Paz sup. tom. 2. part. 3. cap. unie. num. 1. Didac. Per. in l. 4. vers. Intellige tamen, tit. 8. lib. 3. ordinam. Guzm. de evict. cap. 7. n. 34. Quod verum est, nisi ante mortem testatoris via exequitiva expediri cœperit, Paz ubi proximè, Ant. Gallef. tract. ad formul. obligat. Cameral. part. 2. q. 2. à n. 2. Et sic intelligendum existimo, ut non sufficiat exequitivi mandati iudicis auctoritate confectio, nisi pignora capiuntur, vel reo notorium fiat, ut si præceptum de solvendo incrimetur, ut fieri prius solet illustribus viris.

Ibi: Nihilominus ego veram esse opinor.

- 25 Lex Principis secularis pro communi utilitate condita etiam Ecclesiasticos ligat, saltem vi directiva, & in conscientia iudicio, modò libertati Ecclesiastica, aut Juri Canonico non adverfetur, nec de personis, aut bonis clericorum expressim quid statuat. Pat. Suar. fusè ac luculenter de legib. lib. 3. cap. 24. num. 6. 10. & per tot. Bobad. lib. 2. cap. 17. n. 195. vers. Deben assi mismo, & cap. 18. cum plurimis, num. 245. Didac. Perez ubi supra, vers. Utrum autem clericos, Salgad. de Reg. protection. part. 1. cap. 2. § 3. n. 17. 18. & fusius part. 1. cap. 1. prælud. 3. à num. 65. Guttier. practicar. lib. 2. q. ult. n. 3. Sarment. Selectar. lib. 7. cap. 13. n. 1. Rendin. de majestat. Princip. verb. Non solum armis decoratam, part. 2. à num. 166. Matienz. in l. 7. gloss. 2. num. 15. cum segg. tit. 1. lib. 5. Recop. Morla Empor. jur. part. 1. tit. 1. de legib. q. fin. n. 9. & 14. & tit. 2. de jurisdic. quæst. 12. in fin. Quæ quidem leges in foro Ecclesiastico debent observari. Morla d. q. 12. n. 13. Salgad. d. § 3. n. 17. Bobad. d. num. 195. &

alii ex prælaudatis, quicquid scripserit Mart. de jurisdic. part. 4. cent. 1. casu 1. & casu 19. Adde Aug. Barb. in collect. ad cap. Quæ in Ecclesiasticum, n. 4. de constitutionib.

Ibi: Etiam ad-versus clericos vim habet.

Publicum instrumentum, ceteraque 26 quibus jure regio via exequitiva competit, eandem vim in foro Ecclesiastico, ac in singulari debent obtinere. Bobadill. dict. vers. Deben assi mismo, Paz sup. d. cap. unie. num. 1. Cur. Philip. part. 2. § 1. in fin. Ant. Canar. de exequit. instrum. q. 2. 2. Castill. in l. 70. Tauri, Didac. Per. in l. 4. gloss. 1. vers. Utrum autem contra clericos, tit. 8. lib. 3. ordin. Parlador. quotidianar. lib. 2. cap. fin. § 11. num. 28. Pareja de instr. edit. tit. 1. resol. 3. § 5. n. 120. Vela dissertat. 23. num. 86. nam sicut clerici regis jvantur legibus in laicos, ita & eisdem subijci tenentur in suo foro. Matienz. & Didac. Perez.

Ibi: His accedit.

Regulariter observatur, ut quociens 27 secularis iudex licetè procedit in clericum, reale sententia exequutionem per se non faciat, sed ad Ecclesiasticum remittat. Amat. variar. part. 2. resol. 86. num. 60. Tondut. de prævent. judic. part. 2. cap. 12. n. 33. Hodierna in addit ad Surd. decis. 10. n. 19. Guzm. de evict. q. 8. n. 35. qui de praxi testatur.

Verf. Fortassis in casu, & specie.

Huic sententia assentiuntur Avil. 28 in cap. 16. Prætor. num. 66. præmissa scilicet citatione, Olan. conclus. jur. lit. C. num. 29. Villalob. Arar. commun. opinion. lit. C. num. 103. dum legem regiam Partitarum sic intelligunt, ut clericus hæres in seculari foro defuncti possit conveniri. Sed oppositum ut receptius sustinendum.

Illud tandem oportet admonere, quod 29 tamen in foro Ecclesiastico adversus clericos exequitivè procedatur, sicut prænotatum relinquunt, non servatur tamen eadem forma ac in Regiis Tribunalibus, diversimodeque expediri solet juxta praxim cujusque diocesis. Paz prax. tom. 2. part. 3. cap. unie. n. 1. 2. ubi styllum Salmanticensis Episcopatus refert. Avil. ubi proximè, n. 65.

Sunt

- 30 Sunt pœna in eos, qui clericos perperam ad secularè forum trahere contendunt, stabilita. Tondut. de prævent. judic. part. 1. cap. 20. n. 4. Aug. Barbosa in cap. inoluta 11. q. 1. ubi quod causæ jacturam, & excommunicationis pœnam, sive clericus sit, sive laicus, debet sustinere. Iudex tamen secularis, qui de jure in clericum cognoscit, non tenetur ad Ecclesiastico inhibitus in causâ superfedere. Amat. variar. part. 2. resol. 86. num. 70.
- 31 Quod sup. num. 13. obiter insinuavi, hic inculcare placet, nempe clericum agentem in laicum, si reconveniat, in foro seculari ad respondendum compelli, l. 57. tit. 6. part. 1. ubi Greg. Lop. gloss. 4. Tondut. de prævent. judic. p. 2. c. 58. n. 12. Barbosa cum plurimis de jur. Eccles. lib. 1. c. 39. § 2. n. 137. ubi latissimè, etsi dissentiant alii, quos refert Mart. de jurisd. casu 107. n. 2. qui consuetudini standum opinatur. Et accedit Afflic. decis. 173. n. 3. Communis sententia sic est amplianda, ut non liceat clerico renunciare actioni deductæ, & ab inchoato judicio sine adversarii assensu rescire. Tondut. sup. n. 13. Mart. num. 14. Ursill. ad Afflic. d. decis. 173. n. 4. Barbosa cum aliis, n. 140.
- 32 Huic affinis est quæstio, an scilicet clericus agens possessorio adversus laicum, debeat super proprietate in foro eodem seculari litigare: Affirmat Barbosa ubi proximè, n. 138. Tondut. sup. num. 15. vers. Alij verè. Fontan. decis. 345. Contra sentiunt Mart. sup. part. 2. cap. 39. num. 17. 18. Mastrill. decis. 286. n. 15. & alii apud Fontan. num. 9. gloss. in cap. fin. de judic. & hoc verius videtur, saltem ubi peracto judicio possessorio, petitorium deductur. Consulas Tond. part. 1. cap. 12. num. 15. ubi distinguit ita.

SUMMARIUM.

- 1 Regius Castella Senatus de quibus causis in prima instantia cognoscat, & num. 2.
- 3 Avocatio causarum definitur.
- 4 Principi liberum est causas omnes coram suis Magistratibus pendentes avocare.
- 5 Idem potest Pontifex quoad causas Ecclesiasticæ jurisdictionis.
- 6 Rex non evocat causas à Dominis inferioribus, nec ab eorum iudicibus absque speciali ratione.
- 7 Quisque valet causas avocare à ju-

- dice, quem inde pendentè constituit.
- 8 Rex avocare causas pro libito potest ab illis, quibus jurisdictionem in officium, seu administrationem contulit: secus si in majoratum, aut feudum.
 - 9 Expedit ne Princeps causas à suis Magistratibus evocet absque ulla ratione.
 - 10 Avocatio litis pendenti non tenet, si Princeps avocans litis pendentiæ ignoret.
 - 11 Episcopus à suis Vicariis causas avocet. Sed hoc limitatur num. 13.
 - 12 Non avocet pendentes coram Archidiacono.
 - 14 Metropolitanus nequit avocare à suffraganeo, etiam præcedente ommissione, & num. 15.
 - 16 Dum visitat, Pontificalia exercere prohibetur in diocesi suffraganei.
 - 17 Diocesanis suffraganei Episcopi nullo modo ad Metropolitanum confugere permittuntur, nisi per appellationem.
 - 18 Domini vassallorum an valeant causas evocare à iudicibus ordinariis sui territorii, & num. 23. cum segq.
 - 19 Regii Prætorii, seu Cancellariæ iudices non avocant causas ab inferioribus, nisi in casibus Curia, & antequam lis contestetur.
 - 20 Cause pendentes in Cancellariis an per Regem valeant avocari.
 - 21 Regius Senatus Castella num causas avocet in scio Rege.
 - 22 Virum Legato de latere, vel Nuntio liceat ab Ecclesiasticis avocare.
 - 25 Prætores civitatum à Locum tenentibus causas avocant.
 - 26 Principis delegatus quando possit à subdelegato causam avocare.
 - 27 Iudex ordinarius causam quam delegavit, poterit avocare.
 - 28 Cujus Tribunalis Notarius in causa avocata conficiat acta.
 - 29 Avocatio duplex est, tacita, & expressa.
 - 30 Causa semel Curiam ingressa, inde non exit, nisi ex Pontificis commissione, & num. 32. & 33.
 - 31 In Beneficiis quociens Pontifex manus apponit, etsi provisio careat effectu, non revertitur jus conferendi ad Ordinarium.
 - 34 Si appelletur ad Sedem Apostolicam à sententia interlocutoria, & non jure appellatum pronuncietur, an causa remittatur ad inferiorem.

- 35 Si Princeps causam appellationis ab interloquutoria delegaverit, simul & principalem, si delegatus perperam provocatum proferat, an valeat in negotio principali procedere, & n. 36.
- 38 Delegatus ad secundam instantiam, si revocet sententiam inferioris, absque novo mandato poterit in causa principali procedere.
- 39 Judex ordinarius, revocata sententia interloquutoria inferioris, à qua provocatum est, causam retinet decidendam super principali.
- 40 Causa per appellationem ab interloquutoria ad Curiam delata, solet Princeps jubere, ut onisso judicio appellationis, de principali ibidem cognoscatur.
- 41 Nullus præter Principem id facere valet, nisi de partium consensu.
- 42 De effectu avocationis cum decreto irritante.
- 43 Avocatio cum decreto irritante suos non operatur effectus ad partis preces expedita, si preceptor ea uti noluerit.
- 44 Actus nullus ex dispositione legis substitit ex assensu ejus, cuius favore nullitas est inducta.
- 45 Lex cum clausula irritante non reddit actus nullos ante sufficientem ejus promulgationem perfectos.
- 46 Lex sufficienter promulgata, etiam ignorantes astringit, quod declaratur.
- 47 An obliget scientes antequam promulgatur.
- 48 Lex cum clausula irritante an ipsum legislatorem liget.
- 49 Avocatio motu proprio an reddat irrita qua inferior ignorans gesserit à die expeditionis, & num. 50.
- 51 Jurisdictio semel radicata, etsi per superiorem revocetur, que dum ignorat, judex inferior egerit, sustinetur.
- 52 Vicarius Episcopi valide exercet suam jurisdictionem jam extinctam, si eum lateat extinctio.
- 53 Revocatio jurisdictionis motu proprio non facit cassos actus, quos judex inciens edidit.
- 54 Gestu per procuratorem ignorantem mandati revocationem an sustinenda.
- 55 Avocatio causa motu proprio impedit progressum inferioris ad ulteriora, unde nunquam revocationis notitiam perceperit.
- 56 Avocatio motu proprio differt ab ea, que ad preces litigantis expeditur quoad extinguendam interim inferioris jurisdictionem.
- 57 Quid si in eodem avocationis rescripto

apponatur clausula, Motu proprio, & simul constet preces partis intervenisse.

- 58 Avocatio ad partis supplicationem non admittit jurisdictionem inferiori, nisi ei licere intimentur.
- 39 Principis delegatus ad certam causam, licet sciat alii eandem commissam, superferere non tenetur antequam illi rescriptum notum legitime fiat.
- 60 Proreges, Præsides, Prætores, & alii quibus est ordinaria jurisdictionis, eam jure exercent scienter sibi successorem electum, usque ad hujus adventum, actualemque numeris possessionem.

CAPUT IX.

Supremis Castellæ Senatus Consilii de omnibus causis in prima instantia cognoscere valent, de quibus idem Rex, exceptis quibusdam, que Regiæ Majestatis judicio privative relinquuntur, l. 22. tit. 4. lib. 2. Recop. Paz. v. rax. tom. 1. temp. 1. num. 15. qui latè prosequitur recensens que spectent ad cognitionem judicium, qui in Cancellariis, & aliis Regalibus Auditoriis Hispaniæ resident: de quo etiam Moniter. practice. tract. 5. per tot. Sunt plura supremo Senatui reservata, que in Cancellariis expediti verantur, ut prænotatur supra, cap. 4. num. 46. ubi quid in novi orbis Regiis Prætoriiis.

Rursus nonnullæ lites à supremo Senatu ad Cancellarias remitti jubentur, ut Casus Curix, l. 11. tit. 5. lib. 2. Recop. concursus creditorum ad bona majoratus, ut habetur in remission. ad tit. 2. lib. 2. Recop. alix itidem causæ referuntur l. 21. eod. tit. 4.

Ad Num. 1.

Item avocationis definitionem dimittunt agnoscit Tondut. de prævent. judicial. part. 1. cap. 7. n. 5. ita definiens: Est litis pendens, vel que pendere debebat coram inferiore, ad Principem, aut superiorem absque provocatione facta translatio, adjectis verbis, que pendere debebat; quia avocatio non solum fit de causis pendentibus, sed etiam de nondum inchoatis, que ad tribunal inferius spectant. Dicendum est tamen, D. Covar. de avocatione agere præse sumpta; nam proprie non avocatur causa antequam radiceur apud inferiorem, cum privatio habitum præsupponat,

ponat, l. Titio usufructus 95. de condit. & demonstr. l. Decem 117. de verb. oblig. Aug. Barbosa cum plurimis axiom. 199. Nec causa dici verè potest antequam lis pendere incipiat, deducto in judicio jure actoris. Paz. d. tom. 1. annot. 2. n. 2. Parlad. different. 136 num. 2. Tondut. sup. cap. 30. num. 13. Unde licet vulgò avocatio nuncupetur, cum superior inhi- bet inferiori, ne de causa examinanda cognoscat, quæ nondum pendet, in lata significatione, ac impropria verbum id usurpatur.

Vers. Hoc jus a vocandi.

Supremis Principibus liberum est causas vel ceptas coram quibuscunque suis Magistratibus avocare, ut per se de illis cognoscant, aut aliis delegent judicandas. Mastrill. de Magistratib. lib. 3. cap. 4. num. 248. Salgad. de retent. bullar. part. 2. cap. 31. n. 86. Petr. Barbosa in l. Si quis posteaquam, num. 17. de judic. Cancer. varior. lib. 3. cap. 10. n. 8. Aug. Barbosa in collectan. ad cap. Ut nostrum, num. 2. & cap. Ut debitis, n. 20. de appella. Avendañ. de exequend. mandas. p. 2. cap. 19. num. 2. vers. Rex vero, Azeved. in l. 32. tit. 4. lib. 3. Recop. Bobad. Polit. lib. 2. cap. 16. n. 100. Marta de jurisdict. part. 1. c. 43. n. 7. ac plurimi apud Salgadum.

Quod utique in summo Ecclesiæ Præsule adnotarunt Card. Tusch. lit. A. coel. 561. Salgad. sup. cap. 6. num. 15. Villalob. Errat. commun. opinion. lit. A. n. 269. Cabed. part. 2. decis. 85. n. 4. Bobad. ubi proxime, Avend. sup. cap. 5. n. 12. vers. Solus enim Papa. Aug. Barbosa cum pluribus de potest. Episc. part. 3. allegat. 81. n. 18.

At Rex non avocat causas à Proceribus, seu Baronibus subditis, nec à Judicibus, quos illi in propriis dominiis constituunt, nisi negligentia ipsorum, aliave justa causa id suadeat, & urgeat. Tondut. sup. part. 1. cap. 11. n. 14. Azeved. in l. 1. ex n. 32. tit. 1. lib. 4. Recop. Mastril. ubi proxime, à num. 35. & lib. 4. cap. 16. num. 60. Cabed. sup. n. 3. Quicquid fenerit Menoch. de præsumpt. lib. 2. præf. 18. num. 7. & Bobad. ubi proxime. Faciunt per me tradita sup. cap. 1. num. 147. In casibus verò Curie avocatio permittitur à tribunali inferioris Domini ad Cancellarium, velut si miserabilis persona suo juvari privilegio postularet. Mastril. d. cap. 16. n. 233. Avend. part. 2. cap. 5. num. 11. vers. Dixi autem, Bobad. sup. Quod quidem apud nos contingere ne-

quit, nisi ante licem motam, ex præmissis sup. cap. 6. num. 23. & cap. 7. n. 42.

Ibi: Is etenim, qui liberè judicare iussit.

Non tantum Princeps, sed & quisque, qui Magistratum independentem constituit, aut judicare præcepit, jus avocandi consequitur, l. 21. tit. 4. p. 3. ubi Greg. Lop. gloss. 1. Tondut. part. 2. cap. 36. num. 10. 11. Avil. in cap. 1. Prætor. num. 42. vers. Sed an potest. Bobad. Polit. lib. 2. cap. 16. num. 100. vers. El primero es. Salgad. de Reg. protection. part. 1. cap. 7. n. 42. Avendañ. de exeq. mandas. part. 1. cap. 19. num. 2. vers. Et est ratio, Ant. Fab. in ration. ad l. judicium solvitur, de judic.

Nec pugnant hæc cum prænotatis sup. num. 6. nam etsi omnis jurisdictionis intra ditionem à Rege tanquam ab unico fonte in inferiores Dominos diffundatur, quam liberè concessit à principio, ut dixi supra, cap. 1. n. 145. ipse tamen Rex hanc sibi legem imposuit, ne in prima instantia propriam jurisdictionem in vassallis inferiorum Procerum exerceret, nisi justa subsistente ratione, ut ait Avendañ. d. cap. 5. n. 11. vers. Dixi autem. Unde rectè distingui solet inter jurisdictionem à Principe concessam in administrationem, seu officium; vel in feudum, sive majoratum, ut scilicet in priori casu avocatio sit libera, non in posteriori. Mastrill. de Magistrat. lib. 3. cap. 2. num. 37. cum segg. Tondut. de prævent. judic. part. 1. cap. 11. num. 14. que autem sint cause justæ, ut Rex in prima instantia causas avocet à Domino inferiore, recenset plenè Mastrill. lib. 4. cap. 16. ex n. 214.

Ibi: Princeps igitur a vocare poterit.

Licet autem Princeps valeat pro libito causas à suis Magistratibus evocare, Paul. de Castr. in authent. Qua in provinciis, C. ubi de crimina. agi oport. & cons. 318. num. 2. Mart. de jurisdict. part. 1. cap. 33. n. 101. Avend. sup. part. 1. cap. 19. num. 2. vers. Rex vero, Bobad. d. cap. 16. num. 100. expedit tamen ne absque rationabili causa Princeps avocatione utatur, cedit etenim in ludibrium ordinariæ jurisdictionis, judicium contumeliam, ac litigantium detrimentum; ut animadvertunt Mastril. d. lib. 3. cap. 4.

ex num. 251. Ponte de potest. Proreg. tit. de abundant. civitat. §. 1. n. 16. & decif. 36. num. 12. Tondut. part. 1. cap. 7. num. 7. Carol. de Tapia decif. 1. à n. 12. Azeved. in l. 32. tit. 4. lib. 3. Recop. Salgad. de revent. Bullar. part. 2. cap. 31. n. 90. Scaccia de judic. lib. 1. cap. 66. ex num. 11. Causæ autem legitima ad avocationem sunt utilitas publica, gravitas negotii, & iudicis suspicio, Tondut. part. 2. cap. 36. num. 2. Scacc. ubi proximè, Rebuff. ad consil. Regni, tom. 1. tit. de evocation. in præfat. num. 57.

10 Ut autem avocatio litis pendentes coram inferiori subsistat, necesse est quod Princeps litis pendentiam non ignoret; nec in dubio præsumitur scientia, nisi exprimat in rescripto, Salgad. ubi proximè, ex num. 87. ad 92. Carol. de Tapia num. 8. Octav. Vestrius Pract. Cur. Rom. lib. 3. cap. 9. n. 5. Aug. Barbosa in collect. ad cap. de debitis, n. 20. de appellat. Menoch. de arbitr. lib. 2. cas. 202. n. 4. Etenim gravior infertur injuria iudici jam de causa cognoscendi, & jus commune læditur, l. ubi acceptum 30. de judic. quapropter difficiliter avocatur causa jam cepta, Tondut. d. cap. 36. num. 4. Cyriac. controv. 515. num. 6. Semperque evocatio causarum ut odiosa restringi debet, Castill. de tertis, cap. 41. num. 124. Salgad. num. 93. Azeved. ubi proximè, & in dubio non præsumitur, Lancellot. de arcent. cap. 10. num. 40.

Verf. Primò hinc deducitur.

11 Episcopo licet causas pendentes, vel in futurum tractandas coram suo Vicario Generali pro libito avocare, Avend. de execq. mand. part. 1. cap. 5. num. 12. verf. Solus enim Papa. Bobad. d. cap. 16. n. 100. Tondut. sup. part. 2. cap. 1. num. 21. Curia Philip. part. 1. §. 9. num. 3. Idem juris est quoad vicarium foraneum, Jacob. Sbroz. tract. de Vicar. Episc. lib. 3. quæst. 39. num. 1. & quæst. 40. num. 32. Tondut. n. 35. Prælati namque sicut liberè Vicarium eligit, ita ad nutum amovet, etiam si ille Pontificia confirmetur autoritate, August. Barbosa cum aliis de potest. Episc. part. 3. alleg. 54. n. 145. & 154. verf. Illud. hic Bobad. lib. 1. cap. 16. num. 9.

12 Inde est, ut quanquam Archidiaconus Vicarius Episcopi censeatur quoad causas, de quibus cognoscere permittitur, Barb. de jur. univ. Eccl. lib. 1. cap. 24. n. 34. & 35. quia tamen jure illi jurisdictione defertur, cap. 1. ubi Barbosa

n. 2. de offic. Archidiacon. & de potest. Episc. part. 3. alleg. 54. num. 17. ab ipso Prælati jam inchoatam causam avocare nequit. Tondut. de præv. judic. part. 2. cap. 36. num. 13.

Præterea cum Vicarius Generalis ex delegatione Pontificis ut talis in causa procedit, Episcopus avocare eam prohibetur, etsi indirectè valeat ejusdem cognitionem impedire, ipsum à munere removens, Tondut. part. 2. cap. 1. à n. 48. ac quæstion. benefical. part. 2. cap. 4. §. 2. n. 12. Garc. de Benefic. part. 6. cap. 1. num. 19. Sbroz. tract. de Vicar. Episcop. quæst. 135. & 136.

Ad Num. 2.

14 Archiepiscopus causam pendentem, aut que pendere debet coram suffraganeo, avocare prohibetur, ex Trident. sess. 24. de reformat. cap. 20. ubi etiam Nuntius, ac Legatis de latere interdictum, extatque declaratio Sacre Congregationis apud Salgad. de revent. Bullar. part. 2. cap. 5. §. 2. num. 5. Tondut. de præv. judic. part. 2. cap. 36. num. 13. Aug. Barbosa de potest. Episc. part. 3. alleg. 126. num. 7. & in collect. ad cap. Pastoralis, num. 2. de offic. Ordinar. Nec Metropolitanus potest jurisdictionem in subditos suffraganeorum exercere, nisi per appellationem, vel in causis aliis jure permissis, de quibus Barbosa de potest. Episc. part. 1. tit. 4. num. 3. cum seqq. & de jur. Eccl. lib. 1. cap. 7. ex n. 5. Solorz. de jur. Indiar. tom. 2. lib. 3. cap. 6. à num. 31. atque ita nec de partium consensu jus inter illos dicere valet, & consequenter nec causas avocare, l. 15. tit. 5. p. 1. Solorzan. n. 29. Paz. prax. tom. 1. pral. 1. à n. 14. Barbosa d. tit. 4. num. 2. & d. cap. 7. num. 5. Sanchez de matrim. lib. 7. disp. 100. num. 9. Salgad. d. cap. 5. num. 1. Tondut. d. part. 2. cap. 8. n. 3. apud quos quamplurimi.

15 Imò nec propter negligentiam Episcopi Metropolitanus causam avocare permittitur, nec inter ejus subditos jurisdictione uti, nisi interposito appellationis auxilio, ut latè adversus alios probat Aug. Barbosa d. alleg. 126. à n. 8.

Ibi: Hic accedit Glossa.

16 Archiepiscopus etiam inter visitandum non valet, nec suis subditis nec suffraganei, in cujus diocesi existit, Ordines conferre, aut aliis exercere Pontificalia, nisi de proprii Prælati consensu.

consensu, Barbosa d. cap. 7. n. 92. & 132. ac in collect. ad cap. 1. n. 6. de offic. Ordinar. in 6. Machad. tract. de perfect. confessor. tom. 2. lib. 4. part. 7. tract. 1. docum. 4. num. 6.

Ibi: Præsertim conducit ad hoc.

17 Dicecesani suffraganei adire nequeunt Archiepiscopi Auditorium per simplicem querelam, nec agere de nullitate sententiæ principaliter, quibus solum per appellationem aditus patet, Sanchez ubi proximè, Barb. de jure Eccl. lib. 1. cap. 7. num. 67. Marc. Ant. Genuef. præf. Archiep. Neap. cap. 70. n. 7. verf. Limita quardò, Scac. de appellat. q. 19. remed. 1. concl. 6. num. 85. quod obtinet adhuc data Episcopi negligentia, Barb. d. alleg. 126. num. 14. & in collect. ad cap. 1. n. 5. de offic. Legat.

Ibi: Sic denique Dux, Marchio.

18 Hæc prænotavi sup. cap. 4. num. 27. & ibi laudatis addas Tondut. de præv. judic. part. 2. cap. 36. num. 16. & veniunt limitanda ex Bobad. lib. 2. cap. 16. n. 100. verf. El primero, cum seqq. Maximè si judices ordinarii de negligentia arguantur; tunc enim Dominus oppidi per querelam poterit adiri, ut causam avocet, de quo inferius n. 24.

Ad Num. 3.

19 Ad Regias Hispaniæ Cancellarias, quæ Liberiæ, ac Ponticiæ consistunt, nulla potest causa ab inferiore Tribunali evocari, nisi sit de casibus Curia, & hæc antequam coram Ordinariis iudicibus inchoentur; quia superioribus supremi Prætorii cognitio in prima instantia regulariter interdictum, l. 21. tit. 5. lib. 2. Recop. Paz. Prax. tom. 1. comp. 1. n. 19. Azev. in l. 12. tit. 5. lib. 2. Recopil. ubi quod nec per simplicem querelam, nec de nullitate principaliter agens quis auditur in illis Curis.

20 Quanquam contingat per Supremos Principes causas pendentes in Cancellariis, seu Parliamentis avocari, ut de Imperatore, & Galliæ Rege testantur quos refert Tondut. de præv. judic. part. 2. cap. 36. num. 14. apud nos tamen non admittitur talis avocatio, nisi servetur in rescripto forma legis 23. tit. 5. lib. 2. Recop. & legis 7. & 8. tit. 14. lib. 4. ejusdem Recop. D. de Faria Covar. Enucl.

Ibi: Qui idem esse censent.

Supremi Senatus Consiliiarii vetita est, Rege inconsulto, causarum avocatio, l. 4. tit. 2. lib. 3. Ordin. quæ in nova Regiarum legum compilatione deest: sed & litteras incitativas non facile expediendas ad iudices inferiores, caveatur l. 32. tit. 4. lib. 2. Recop. ubi Azeved. Nihilominus supremo Senatui avocatio permittitur videtur ex l. 22. tit. 4. lib. 2. Recop. notat Bobadill. Polit. lib. 2. cap. 16. num. 100.

Verf. Quardò hinc.

21 Nuntiis Sedis Apostolicæ, ac Legatis de Latere non licet ab Ordinariis causas avocare, Trident. sess. 24. de reformat. cap. 20. ubi August. Barbosa latè in remission. ad Concil. & de potest. Episc. alleg. 81. part. 3. Salgad. de revent. Bullar. part. 2. cap. 5. §. 2. num. 5. & de Reg. protecl. part. 2. cap. 17. num. 2. Paz. prax. tom. 2. pralud. ut. à princ. Gratian. discept. cap. 837. num. 15. Vivian. prax. jurisprax. part. 2. lib. 7. cap. 3. num. 8. & plurimi apud Barbos. Excipitur in ipso decreto, si præcesserit Ordinarii officio, Similiter causa poterit avocari Pontificis rescripto, ejusdem propria manu subscripto, non aliis, Præterea avocationi locus dabitur communi assensu Ordinarii, ac utriusque litigantis, Barbosa d. cap. 20. num. 2. Salgad. de revent. Bullar. part. 2. cap. 3. §. unic. à num. 5. De Auditore Camera ardua existit controversia, num causas avocare valeat ex camerali obligatione procedentes; de quo Barbos. in d. cap. 20. in Concil. num. 4. & d. allegat. 81. n. 16. Salgad. d. cap. 3. n. 20. Flores Diaz variat. quæst. 12.

Ad Num. 4.

22 Dux, Marchio, Comes, & alii qui liber vassallorum Domini jurisdictionem in oppidis obtinentes, nequeunt evocare causas coram iudicibus ordinariis sui territorii pendentes, Bobad. d. cap. 16. n. 100. Azeved. in l. 45. à n. 3. tit. 4. lib. 3. Recop. Cur. Philip. part. 1. §. 9. num. 3. Tondut. de præv. judic. part. 2. cap. 36. n. 11. ubi regulam tradit, quod ille duntaxat valet avocare, qui per se solum constituit iudicem. Vide suprà, cap. 4. num. 27.

23 Quod fallit si iudex Ordinarius per dominum jurisdictionis, vel ejus judicem

M cem

com requisitus, iustitiae administrationem omiserit. Bobad. ubi proxime, vers. El segundo caso. Cur. Philip. sup. num. 5. Avend. de exeq. mand. part. 1. cap. 5. n. 12. vers. Judices tamen. Ex contrario nec illis Magnatibus, eorumque Vicariis permittitur causas coram se pendentes ad iudices ordinarios remittere, ut eas etiam inviti definiant. Azev. sup. num. 3. & 7 Bobad. d. num. 100. in fin. Cur. Philip. num. 4.

Ibi: Nisi quibusdam in locis.

Hujusmodi consuetudinis meminere Bobad. d. cap. 16. num. 101. Cur. Philip. ubi proxime.

Ibi: Quod si Dux, Marchio, et Comes.

25 Hucusque actum de iudicibus oppidorum, vulgè *Alcaldes ordinarios*, qui à conventu Decurionum electi per Dominum confirmantur: verum si alicubi, non premissa electione, ipse Dux, vel Marchio hos iudices absque populi dependentia praeparat, ipse ab illis causas advocare, aut ad eos renitentes remittere non prohibetur. Avendañ. sup. part. 1. cap. 19. num. 2. vers. Et est ratio. Aviles in cap. 1. Prator. num. 42. vers. Sed an potest, Bobad. num. 100. vers. El primero estando, Azeved. in d. l. 45. num. 8. Cur. Philip. n. 3. Tondur. ubi proxime.

Sic civitatum Praetores causas à suis Locumtenentibus evocant. Avil. ubi proxime, Cur. Phil. part. 1. §. 9. num. 3. Avendañ. sup. part. 1. cap. 3. num. 3. vers. Sexto deducitur, Bobad. lib. 1. cap. 12. n. 46. Azev. in l. 10. num. 5. tit. 5. lib. 3. Recop. Iustam tamen causam praecedere oportet, ut adnotent Bobadilla, Azevedus, & Avilesius. Sed si ex delegatione alterius Locumtenens de causa cognoscit, cessat avocatio. Bobad. ibidem.

26 Delegatum autem Principis à subdelegato causam commissam advocare posse, re integra, non dubitatur: at postquam hic coepit discuti, ita distinguendum, ut si delegatus nihil jurisdictionis in commissione reservaret, advocare non valeat, aliàs sic, l. 21. tit. 4. p. 3. ubi Greg. Lop. gloss. 1. qui subdit non permitti, nisi Principi causam advocare, ut alteri deleget: de quibus late Tondur. sup. part. 2. cap. 3. per tot.

27 De iudice ordinario non ambigitur, quin indistinctè valeat advocare, d. l. 21.

Partit. & Greg. Lop. ubi proxime. l. Iudicium solvitur §. 8. de iudic. ubi Ant. Fab. in ration. docet non de delegato, sed de iudice dato Consultum agere, cui non nisi post litem contestatam causa mandari poterat. Semper tamen avocatio fiat, expedit quod iusta causa interveniat, quam & in Principe desiderari observavimus sup. num. 9. & generaliter Tondur. part. 1. cap. 7. num. 7. tamen ab avocatorio decreto appellans non auditur. Salgad. de Reg. protect. part. 3. cap. 13. à num. 52.

Cujus Tribunalis notarius scribere 28 debeat in causa advocata, disputat Tondur. de Prævent. iudic. part. 1. cap. 7. & part. 2. cap. 36. resolvens quod si avocetur causa nondum inchoata, notarius superioris acta conficiet; si jam cæpta, inferioris.

Vers. His equidem praxioris.

Avocatio fieri solet tacite, vel expressim. Tacita dicitur quoties, nulla mentione avocationis facta, superior de causa cognoscere incipit, vel alii examinandam committit. Expressa, cum decretum avocatorium, seu inhibitorium intervenit, aut in rescripto commissionis alteri factæ clausula avocationis inferitur. Avend. de exeq. mand. part. 1. cap. 19. num. 2. vers. Et est ratio. Vivian. prax. jurispraxion. lib. 14. cap. 1. n. 76. 77. Tondur. d. cap. 7. n. 17. Salgad. de retent. Bullar. part. 2. cap. 22. num. 4. Lancelot. de attentat. cap. 10. n. 9. & 13. Tusch. lit. A. concl. 561. num. 1.

Ad Num. 5.

Causa semel ad Curiam quomodolibet delata, & curialis effecta, nunquam inde exire potest, nec redit ad Ordinarium, nisi ex Pontificis delegatione. Tusch. ubi proxime, num. 4. Barbosa in collect. ad cap. Ut nostrum, num. 3. de appellat. & in cap. Praxioris, num. 12. de offic. Ordinar. Lancelot. sup. n. 4. Solorz. de jur. Indiar. tom. 2. lib. 4. cap. 7. num. 28. Riccius collect. decis. part. 5. collectan. 1451. vers. Inferuntur quinto, Bern. Diaz reg. 262.

Idem in Beneficiis contingit, nam 31 per manus appositionem Papæ ita manent affecta, ut licet gratia non fortiaur effectum, Ordinario veteri ad collationem procedere, Garcia de Benefic. part. 5. cap. 1. §. 2. num. 138. Aug. Barb. in collect.

collect. ad cap. Ut nostrum, num. 5. de his que fiunt à major. part. Capit. Aeneas de Falconib. tract. de reservat. Benefic. g. 4. effect. 5. num. 1. Vivian. d. cap. 1. num. 66. Salgad. de retent. Bullar. part. 2. cap. 22. num. 1. & alii apud Barbos.

Ibi: Quod si Papa semel delegaverit.

32 Hanc sententiam pro viribus tuetur Salgad. d. part. 2. cap. 12. à num. 44. ubi probat, extincta Pontificia delegatione, Ordinarii jurisdictionem ipso jure suscitari.

Vers. Quin & illud.

33 Provocatione interposita ab interlocutoria sententia ad Romanam Curiam, quanquam male appellatum pronuncietur, causa non devolvitur ad iudicem à quo, sed retinetur. Lancelot. sup. d. cap. 10. n. 5. Petr. Barbosa in l. 11 art. 1. n. 33. de iudic. Tusch. lit. A. concl. 371. num. 3. 7. Aug. Barbosa in collect. ad cap. Ut debitus, n. 9. de appellat. Gratian. dissect. cap. 6. num. 7. Beroi. quæstion. familiar. 12. n. 22. vers. At de stylo.

Vers. Prima conclusio.

34 De jure appellatio ab interlocutoria si perperam interposita proferatur, causa ad inferiorem redire debet, ut super principali procedat, l. 27. tit. 23. p. 3. l. 7. tit. 17. lib. 4. Recop. ubi Azeved. Tusch. lit. A. concl. 371. num. 2. Cujac. in cap. Ut debitus, de appellat. Paz Prax. tom. 2. part. 5. cap. unic. num. 20. Lancelot. sup. num. 5. Cur. Philip. part. 5. §. 3. n. 11. Surdus decis. 175. num. 3. Mandos. tract. de inhibet. quæst. 36. Sed si à definitiva sit provocatum, quæ meruit confirmari, sententiam exequitur confirmans iudex. Sed aliud de jure nostro videtur dicendum ex d. l. 27. Partit. & l. 6. tit. 17. lib. 4. Recop. ubi Azeved. à n. 3. Pichard. mandant. ad prax. part. 4. §. 24. per tot. Marant. de ordin. iudicior. part. 6. act. 3. num. 6. ubi quod deserta appellatione, iudex à quo de jure communi ad executionem procedat.

Vers. Secunda conclusio.

35 Causa appellationis ab interlocutoria cum negotio principali accessorie commissa, ita intelligitur, ut si injustè D. de Faria Covar. Encl.

appellatum iudex pronunciet, non valeat ulterius procedere ad principale. Surd. decis. 175. per tot. qui sic Mantuanum Senatium observare testatur. Aug. Barb. collect. ad cap. Causam qua, num. 2. de rescript. Vant. tract. de nullitatib. de nullit. ex defect. jurisdictionis, num. 65. quia subintelligitur sub tacita conditione causa principalis commissa, si rectè fuerit provocatum, prout de jure constituitur, cui Princeps non presumitur derogasse, nisi ex rescripti contextu id appareat, ut inquit Vantius. Nec in dubio admitenda avocatio, quæ ut odiosa præsumi non debet. Lancelot. de attentat. cap. 10. num. 40.

Ibi: Tametsi Francus.

Hujus contrariæ opinionis fundamenta expendit Surd. d. decis. 175. n. 2. 9.

Vers. Tertia conclusio.

Si Princeps causam appellationis ab interlocutoria sic delegaverit, Committo tibi appellationis causam, & negotium principale; licet delegatus perperam provocatum declaret, poterit tamen de principali cognoscere. Discrimen inter hanc & proximam conclusionem in eo versatur, quod Princeps verbo cum, vel &, fuerit usus; hoc enim principaliter aequè unit, illud accessorie conjungit, ut per Barbos. tract. de Diction. usufrequent. dict. 75. & 110. ubi de natura, & differentis earum satis. Sed videtur non tantum deferri oportere verborum cortici, ac discrimini, ut à juris principiis recedatur. Et quavis Surd. d. decis. 175. hac de re latissimè differuerit, utriusque sententiæ rationibus exhibitis, hujusce tamen verborum differentia non recordatur. Ad hæc cum hominis dispositio semper juri conformis præsumatur, l. Hæredes mei §. 7. Cum ita, ad Trebellian. Bart. in l. Gallus, §. 1. de liber. & posthum. Menoch. lib. 4. pres. 21. num. 21. quod maxime procedit in Principe, qui omnia jura in scrinio pectoris censetur habere, cap. 1. de constit. in 6. ejus rescripta secundum Jus exaudiri debent, non ut legis observationem solvant. Glossa verbo Fuerat inferenda, in cap. Causam qua, de rescrip. ubi Barbosa in collect. num. 2. & in cap. Ecclesia vestra, de elect. Sic explora distinctione dictionum, magis placet, delegationem causæ appellationis

nis super articulo, & negotii principalis simul, non tribuere jurisdictionem principali in causa, nisi iuste appellatum pronuncietur. *Surd. decis. 175. n. 9. & 10. Gravian. disceptat. cap. 6. à princ.* Erit tamen standum praxi Curiae Pontificis, vel cuiusque Principis, si per eam delegationem omni modo causae avocatio, ac principalis commissio indistinctè inducatur: consuetudo namque privilegia, & scripturas interpretatur Barbofa in *collect. ad cap. cum dilectus, n. 7. de consuetud.*

Verf. Quarta conclusio.

- 37 Coniunctim hinc accipio iuxta immediatam tertiam conclusionem, de qua iam quid dicendum, praemisimus. Disiunctim, seu divisim, cum in diversa oratione aut rescripto causa principalis delegatur, quo casu avocatio illius praefertur, sive male, sive bene fuerit provocatum, ut servatum apud Senatium Mantuae testatur *Surd. d. decis. 175. num. 9. & 10.*

Verf. Quinta conclusio.

- 38 Iudex delegatus ad causam appellationis ab interlocutoria, si rectè provocatum decidat, poterit absque novo mandato de negotio principali cognoscere. *Surd. ubi proxime, num. 9. Barbofa in collect. ad cap. ex tenore, num. 6. de for. compet. Mich. Grass. tom. 1. commun. opin. lib. 2. num. 64. Azeved. in l. 7. num. 13. tit. 17. lib. 4. Recop. Gravian. discept. c. 6. num. 4.* Ex quo argumentum defumitur haud leve adversus praenotata pronuntia ubi proxime; nam si ex sola delegatione causae appellationis ab interlocutoria competat delegato facultas procedendi in principali, si rectè fuerit provocatum, quid operabitur expressa commissio principalis causae, nisi retentio concedatur, etsi male appellatum decidatur. At Gravianus ex Felino satisfacit, asserens admonitionem ut operetur, sufficere, maxime cum possit merito dubitari:

Ibi: Nam in ordinario iudice.

- 39 Iudex ex jurisdictione ordinaria de appellatione ab interlocutoria cognoscens, si bene appellatum pronunciet, causam principalem retinet deciden-

dam, *l. 27. tit. 23. p. 3. l. 7. tit. 17. lib. 4. Recop. & ibi Azeved. num. 12. Tusch. lit. A. concl. 371. num. 2. Paz prax. tom. 2. part. 5. cap. unic. num. 19. Cur. Philip. part. 5. §. 3. num. 11.*

Verf. Quibus equidem praenotatis.

De huiusmodi praxi agunt laudati *sup. n. 33.* quae adversatur dictis *n. 34.*

Ibi: Quod si causa appellata mis.

Hoc est contra quintam conclusionem nuper traditam.

Ad Num. 6.

Princeps ad Curiam si causa deferatur per appellationem ab interlocutoria, ad partis supplicationem, potest, & solet praecipere, ut omisso provocationis articulo, de negotio principali cognoscatur, modo preceator iurejurando asseveret, quod veretur, quod iustitia sibi per inferiorem non administrabitur. *Petr. Barb. in l. 1. art. 1. n. 24. de iudic. Gravian. sup. d. cap. 6. num. 9. 10. Aug. Barbofa collect. ad cap. Ut Debitus, num. 9. de appellat. & cap. 1. n. 4. cod. tit. in 6. Surd. decis. 175. n. 10.*

Ibi: Quod minimè licet iudici inferiori.

Speciale est in supremo Principe, 41 quod immediatè praemisimus, ut observant ibi laudati: at nullus inferior appellationis iudex id agere permittitur, nisi ex illis sit, qui possunt per querelam adiri, ac partium accedat consensus, vel saltem solius appellati. *Gravian. d. cap. 6. ex num. 13. Tusch. d. concl. 371. num. 4. cum seqq. Bern. Graev. in pract. Cam. imp. lib. 1. concl. 136. num. 1. Surd. decis. 175. num. 11. Sed cum D. Covarr. hinc tenet Scacc. de appellat. quest. 17. limit. 47. memb. 3. num. 9. cum seqq. Aug. Barbofa in collect. ad cap. 1. num. 3. de for. compet. in 6.*

Verf. Hinc denique.

De avocationis differentia actum est supra, *num. 29.* De ejus effectibus mox agendum.

Ad Num. 7.

Avocatio causae cum decreto irritanti, 42

ti, sive motu proprio, sive ad supplicationem partis, efficit ut quae postea iudex inferior inficius avocationis in iudicio egerit, ipso jure nullitatis viro evanescant. *Lancellot. de assent. cap. 10. num. 27. Tusch. lit. A. concl. 562. num. 3. Villalob. Avar. comm. opin. lit. A. n. 271. Marefcot. variar. lib. 2. cap. 38. num. 122. Gravian. disceptat. cap. 18. n. 45. Vivian. prax. jurispatron. lib. 13. cap. 8. num. 170. & 174. de quo decreto, ejusque effectibus late Aug. Barbofa tract. de claus. usufrequent. claus. 40. num. 7. cum seqq. Tusch. lit. D. concl. 117. Marefcot. d. cap. 38. Salg. de Reg. protect. p. 3. cap. 10. à num. 62. Decreto irritanti nullus, qui Princeps supremus non existat, uti poterit, ut suos producat effectus. *Tusch. num. 19. & 22. & alii iam laudati.**

Ibi: Quod si is, cujus causa.

- 43 Avocatio ad partis postulationem expedita cum decreto irritanti, non vitiat quod postea actum fuerit, si ea uti noluerit qui imperavit. Hanc conclusionem (etsi controversiâ non careat, ut videre licet apud Ant. Gab. commun. opin. lib. 6. tit. de claus. concl. 3. n. 17. ubi etiam oppositae sententiae cumulat sequaces,) sustinent Card. Tusch. lit. D. concl. 117. num. 8. 10. Aug. Barbofa d. claus. 40. n. 33. Rebuff. tract. de nominat. quest. 14. n. 152. Lancellot. sup. cap. 31. num. 93. Sarmient. de reddit. Eccles. lib. 1. cap. 2. n. 20. Ant. Gab. d. concl. 3. n. 25. Marefcot. d. cap. 38. num. 25. Capuraq. part. 1. decis. 249. n. 1. nam decretum illud eandem recipit conditionem tacitam, quae avocatoriæ inest, si preceator ipsa uti voluerit. *Lancellot. sup. limit. 30. n. 40.* qua deficiente nihil valet operari. *Vivian. sup. n. 173. Marefcot. num. 31.* Praeterea cum decretum sit accessorium dispositioni, cui adjicitur, *Tusch. d. concl. 117. num. 10. 23.* quoties locus non est principali, ipsum nullos effectus producere poterit. *Salgad. de retent. Bullar. part. 2. cap. 34. n. 132. Redoan. de reb. Eccles. non alien. rubric. 21. num. 79. & 80.* Avocatio autem nisi intimeretur, iudicis manus non ligat. *Lancellot. sup. cap. 10. num. 33.* & alii communiter inferius laudandi. Igitur nec decretum irritans actus contrarios irritos reddet. Aliud juris est in Beneficiis; nam etsi persona, cui Papa Beneficium confert, non utatur gratia rescripto, manent tamen ligatae inferioris manus. *Tusch. lit. D. concl. 115. n. 3.*

Ibi: Quo in loco probare conatus sum.

Ex consensu illius, cujus solum favore nullitas actus introducta, ille viribus subsistit, quanquam fiat adversus legem, vel rescriptum Principis; *l. Non eo minus 14. C. de procurat. Saigad. sup. cap. 17. num. 48. Sarmient. ubi proxime, Ant. Gom. variar. lib. 2. cap. 2. num. 21. in fin. Aug. Barbofa collect. ad cap. Ut iuper, §. Possessiones, num. 7. de reb. Eccles. Surd. de aliment. tit. 8. priv. 56. num. 80. & 81. Vela dissertat. 14. n. 34. & 37. Cancr. variar. part. 1. cap. 13. & ex n. 86. Mant. de tacit. convent. lib. 4. tit. 20. n. 61. Nec nullitas opponi potest in eum, cujus gratia decernitur, aliâ in eisdem retorqueretur detrimentum, si forte sibi expediat quod vitiosè actum est, ut praenotatur per me *variar. lib. 1. cap. 20. num. 17. & lib. 2. cap. 16. n. 64.**

Ibi: Eadem voluntas praesumenda.

Lex cum clausula irritante non ligat, nec actus contrarios nullos efficit, qui praecesserunt antequam sufficienter promulgetur, id est, priusquam praetereat tempus duorum mensium, vel aliud à legilatore praescriptum, quo lapsò, cunctos subditos vel ignorantes tenet, & quoad nullitatem actuum, & quoad poenam. *Suarez de legib. lib. 3. cap. 18. n. 7. & 8. Molin. de just. & jur. tract. 5. disp. 70. num. 3. Tusch. lit. D. conclus. 117. n. 23. Greg. Lop. in l. 20. gloss. 1. tit. 1. p. 1. Azeved. in l. 1. n. 7. tit. 1. lib. 2. Recop. Barbofa collect. ad cap. 2. n. 9. de consuetud. In rescripto autem speciali à die data decretum irritans operatur. Ratio diversitatis consistit in eo, quod ut accessorium sapit naturam ejus, cui adheret. *Marefcot. sup. n. 26. verf. Sed quavis.* Et sicut lex non obligat ante publicationem, ita nec decretum ligat: quod in rescriptis cessat, quae eam solemnitatem non exigunt pro forma, ut astringant: *Tusch. lit. D. concl. 116. num. 4. & seq. num. 23. & per tot.**

Licet autem post promulgationem legis ignorantes ligentur & quoad poenam, & quoad actus nullitatem, *l. 2. tit. 1. lib. 2. Recop.* illa tamen est remittenda, si de ignorantia invincibili probabiliter doceatur. *Suar. Molin. & Azeved. ubi proxime:* actuum tamen nullitas non ideo evitabitur, ad quod igno-

francia illa non proderit. Molin. *d. disp. 70. n. 2.* Sed si Princeps expressim actus irritaret à die condita legis, corrue- rent facti ante promulgationem. Azcr. *in d. l. 1. n. 7.* & apud nos regulariter lex obligat à publicationis die, *l. 6. 8. tit. 1. lib. 5. Recop.* nisi certum tempus exprimat, *l. 4. tit. 25. lib. 4. Recop.* quod ab arbitrio pendet Legislatoris. Suar. *lib. 3. cap. 18. num. 8.* qui docet, Principi non licere subiectos cogere ad legis obser- vantiam ante tempus, quod ad sufficientem promulgationem necessario deside- retur, *tract. de legib. lib. 3. cap. 17. n. 3.*

47 Quæri solet, an lex obliget sciens ante tempus per Legislatorem, vel à iure ad promulgationem sufficientem assignatum? Affirmat Greg. Lop. *in l. 20. gloss. 1. tit. 1. p. 1.* Negat Suar. *d. lib. 3. cap. 18. num. 8.* quia præsumitur Princeps nolle ante tempus illud subditos astringere, quod equitate nititur, ut sicut post promulgationem ignari ligantur, sic ante illam scienti non obligentur. Pro utraque sententia refert plures Barbofa *collect. ad cap. 2. num. 9. de constitutio- nibus.*

48 Tanta est vis decreti irritantis, ut discutatur apud Interpretes, num Pontificem, aut Reges ipsos constringat? De quo Marefc. *Variar. lib. 2. cap. 38. ex num. 33.*

Verf. Secunda conclusio.

49 Avocationis rescriptum cum clausula motus proprii, reddit à die data acta per inferiorem etiam illius ignarum irrita. Gratian. *discept. cap. 18. n. 45.* Villalob. *Ærar. commun. opin. lit. A. n. 270.* Tusch. *lit. A. concl. 562. n. 1.* estque communis, teste Lancellot. *de attent. cap. 10. n. 30. verf. Secundo limita.*

Ibi: Sed & falsam esse.

50 Hæc sententia, cui assentitur contra præmissam D. Covar. ex eo etiam fulciri potest, quod clausula, *Motu proprio*, nihil valet contra mentem, ac præsumptam Principis voluntatem. Selva *de Benefic. part. 3. quæst. 11. num. 41.* Hier. Gig. *de pension. quæst. 9. num. 6.* Barbofa cum aliis *de claus. ususfreq. claus. 79. num. 50.* Si enim Princeps veller eos actus irritos fieri à die data, id exprimeretur in rescripto, argumento capitis *Inter corporalia, de translat. Episc. l. unic. §. Si nuntium ad deficientis, C. de cad. tollend. Ti-*

raq. *in l. Si unquam, verb. Libertis, n. 3. C. de rev. donat. Barbofa in collect. ad idem cap. num. 14.* ubi plures. Facit etiam regula legis *Quoties 13. de reb. dub. ut scilicet in dubiis pro actus validitate respondeatur.*

Ibi: Cum nullibi in iure tantum.

Ut videre est apud Barbof. *d. claus. 79.* ubi cunctos ejusce clausule effectus recensens, hujus non meminit.

Ibi: Jurisdictio etenim semel data.

Jurisdictio quæsitæ, per revocationem non expirat, & interim gesta sustinentur, modò judex mandatum superioris ignoret. Greg. Lop. *in l. 21. gloss. 1. tit. 4. p. 3.* Barbofa *collect. ad cap. 2. num. 4. de offic. deleg. Gratian. discept. cap. 8. n. 43.* Tusch. *lit. B. concl. 324. à princip. Ant. Fab. ration. ad l. Si forte, de offic. Presid. Sanch. de matrim. lib. 3. disp. 30. num. 11.* Quod limitat Greg. Lop. *sup. si jurisdictio nondum sit radicata, velut si delegatum obitus lateat, tamen per eum facta habentur irrita, de quo consulendus Sanch. d. lib. 3. disp. 22. ex n. 55. ad 59.*

Ibi: Collationem Beneficii factam.

Collatio Beneficii, & alii jurisdictio- nis actus viribus consistunt, quos Vicarius exercet ignarus mortis, revocationis, excommunicationis, vel alterius cause extinguentis Prelati, sive suam jurisdictionem. Glossa *verb. Ad illum, in cap. Auditis, de procurat. Lancellot. sup. cap. 10. num. 22.* Gratian. *discept. cap. 18. num. 48.* Barbofa *de potest. Episc. allegat. 54. à n. 152. part. 3.* Jacob. Sbroz. *de Vicar. Episc. lib. 3. quæst. 136. num. 9.* Flamin. *de resignat. Beneficior. lib. 7. q. 24. num. 33.* Sanch. *d. disp. 22. n. 59. & disp. 30. num. 11.* quò loci probat sustineri acta per Vicarium scientem jurisdictione carere, si communis error existat, & apud omnes mors, vel aliud impedimentum penitus ignoretur, *ex l. Barbarius, de offic. Prætor.*

Verf. Igitur ex prædictis illud superest.

Revocatio jurisdictionis etiam motu proprio

proprio nequaquam facit irritum à iudice postea confectum absque illius notitia, ut ex prænotatis aperte deducitur. Verùm si propter crimen à iure aliquis jurisdictione privetur, exinde actus jurisdictionales irriti censentur. Gratian. *d. cap. 18. num. 47.* quod limitatur occultum sit, propter communem errorem, publicamque utilitatem. Sanch. cum pluribus *d. disp. 22. num. 56.*

Ad Num. 8.

54 Quæstionis est, num valeant gesta post revocatum mandatum, si procurator mutata domini voluntatem ignoret? Magisque communiter in affirmativam sententiam ab Interpretibus itum est, ac tenet Cujac. *in l. Fundi venditor. de acq. possess. exceptis quibusdam casibus lege decisus, ut matrimonio, domini que translatione, que post revocationem, etiam inscio procuratore, non subsistunt: & rursus renunciatio beneficii sustinetur ex Clement. unic. de renunciatio. Hæc plenè tradit Sanch. de matrim. lib. 2. disp. 11. num. 6.* Gratian. *discept. cap. 18. num. 39. cum seqq.* Hinc quæsitum est, an Pontificia decisio de renunciatioe agens: observari debeat in præsentatione ad beneficia, ut si procurator præsentet inscius revocationis mandati, collatio teneat? Negativè resolvit Paulus Castrensis, cui adhaeret Vivian. *prax. jurispr. lib. 5. cap. 6. n. 28.* assentitur, Christoph. Rossiniac. *tract. de Benefic. cap. 24. à princ. qui n. 11.* ait, specialiter ita cautum in renunciatioe, ne Prelati decipiantur: quæ quidem ratio pariter in præsentatione reperitur, ut cum D. Covarruvias adversus Castrensem teneamus validam fore ejusmodi præsentationem, admittà vera opinione prælibata de gestis post revocationem mandati. Quid cum per epistolam, vel nuntium illud jubetur, quod ante executionem retractatur, docet Sanch. *d. disp. 11. n. 7.* Greg. Lop. *in l. 23. gloss. 1. tit. 5. part. 3.* Molin. *de just. tract. 2. disp. 263. n. 2.*

Verf. Tertia conclusio.

55 Avocatio cum clausula, *Motu proprio*, ligat inferioris manus statim ac ad ejus noticiam quomodocunque pervenerit, nec inimitatione opus est. Ab hac conclusione sunt laudati *sup. n. 49.* & quotquot sentiunt, eà clausula ignorantes

astringi, atque expressim Tusch. *lit. A. concl. 562. num. 1.*

Ex quo, & aliis jam prælibatis apparet, quam differentia in rescriptis avocatoriis versetur; etenim quoties avocatio ad preces cujusque forma ordinaria expeditur, judex inferior etiam illius conscientius jure procedit, quoad sibi præsentetur, Tusch. *ubi proxime, n. 32.* Lancellot. *de attent. cap. 10. n. 33. 34. & infra, num. 58.* Sed si adjiciatur decretum irritans, etiam ignari judicis ligantur manus, secundum tradita *sup. num. 42. & 43.* Præterea cum clausula, *Motu proprio*, inferitur, notitia undecunque habita nocet processui postea confecto, ut pronuper adnotatur numero proximo. An avocatio valeat post causam instructam, docet Lancellot. *sup. n. 16. cum seqq.* Tusch. *lit. A. concl. 561. num. 5.* ubi quod non tenet, nisi derogetur regula.

Sed quæri poterit opportunè, si fortè avocatorium concedatur rescriptum cum clausula, *Motu proprio*, ad partis supplicationem, cujus mentio in literis fiat, ut contingere solet, Constant. Roger. *de legis potent. part. 3. num. 62.* Petr. And. Gamban. *de auctor. Legat. de later. lib. 3. n. 61.* an tunc sufficiat notitia aliunde quæsitæ, vel intimatio desideretur, ut inferior nulliter ulterius progrediatur? Et cum eisdem Interpretibus respondeatur, non impediri effectus præfata clausula, eo quòd preces intervenierint litigantis. Sic, intimatio rescripto, acta omnia corrent à die, qua avocatio ad aures judicantis undecunque pervenit.

Verf. Quarta conclusio.

58 Avocatio cause expressa, vel tacita ad partis supplicationem non impedit inferioris jurisdictionem, nisi illi intimetur rescriptum; ideo quantum aliunde noticiam avocationis habeat, valide interim procedit. Barbofa *latè collect. ad cap. Auditis, num. 3. de restit. sp. liat. Lancellot. d. cap. 10. n. 33. & limit. 30. num. 40.* Villalob. *Ærar. commun. opinior. lit. A. num. 272.* Tusch. *d. concl. 562. num. 3.* faciunt prænotata *sup. num. 43.* At apud Curiam indistinctè observatur, ut quicquid post avocationem inferior egerit, irritum habeatur, ut testatur Lancellot. *discept. cap. 10. num. 35.*

Verf.

Verf. Quinta conclusio.

- Delegatus Principis ad causam, et si agnoscat alii postea commissam non tenetur superferre, sed validè ad ulteriora progreditur, usquedum rescriptum sibi notum fiat. Barbosa cum aliis ubi proximè.
- 60 Similiter Proreges, provinciarum Praefides, & alii Magistratus, quibus iurisdicção ordinaria conceditur et si sibi constet successorem à Principe electum, suo munere fungi non desinunt usque ad eventum, actualemque possessionem subrogari, ut plenè, praemissa disputatione resolvit Solorz. de jur. Indiar. tom. 2. lib. 4. cap. 11. & Politic. lib. 5. cap. 14. qui jura, & DD. refert: quod obiter & D. Covar. attigit sup. hoc cap. num. 7. verf. Secunda conclusio, post medium.

SUMMARIUM.

- 1 Judices sibi invicem auxilium impartiri tenentur.
- 2 Judex Ecclesiasticus prohibetur procedere ad executionem contra laicos, sed debet auxilium secularis brachii implorare, & num. 11.
- 3 An delegatus, vel exequutor Ecclesiasticus auxilium exigere valeat, & num. 4.
- 5 Utrum Ecclesiasticus priusquam auxilium postulet, uti censuris teneatur.
- 6 Judex laicus non permittitur propria autoritate exequi sententiam in Clericum, sed Ecclesiastico remittit executionem.
- 7 Ecclesiasticus potest compellere censuris iudicem laicum, ut auxilium exhibeat.
- 8 Ecclesiastico denegante auxilium in Clericos, recurritur ad Metropolitanum, ut ipsum compellat.
- 9 Regulariter ut auxilium iudex impartiat, opus est ut sibi de justificatione sententiae constet ex actis.
- 10 Judex laicus censuris affectus ob auxilium denegatum, quo remedio sit usurus.
- 12 Laicus captus per iudicem laicum ad requisitionem Ecclesiastici, quo in carcere custodiendus.
- 13 Num valeat consuetudo, ut Ecclesiasticus per se procedat ad executionem in laicos.

- 14 Judex Ecclesiasticus in criminalibus an reos laicos propria autoritate capere valeat, & num. 16.
- 15 Nequit laicum criminis reum, si civiliter tantum agatur, per se capere.
- 17 Capit propria autoritate Clericos sibi subditos.
- 18 Postulat auxilium in Clericos resistentes.
- 19 An possit Episcopus armatam familiam habere.
- 20 Laicus Judex per alium monitus requisitoris literis, exequi tenetur.
- 21 Contrahens si reperitur in loco contractus, ibi convenitur: quod ampliat, num. 28.
- 22 Judex contractus loci quid decernere valeat in debitorem absentem, & num. 25.
- 23 De primo, & secundo decreto, ac de ejus effectibus remissive.
- 24 Intellectus ad caput Romana, §. Contrahentes, de for. comp. remissive.
- 26 Regulariter debitor ex contractu non remittitur ad locum iudicii.
- 27 Remittitur administrator ad locum administrationis, ut rationes reddat.
- 29 In loco destinata solutionis forum sortitur promissor.
- 30 Declaratur hoc, & num. 31.
- 33 Renunciatio fori privilegio uti non potest privilegio ejus, quod jure communi sibi competit.
- 34 Clericus nequit, nisi de licentia Episcopi, suo foro expressè renunciare.
- 35 Potest tacite contrahens in diocesi non sua.
- 36 Jurans comparere in loco contractus, aut solutionis, etiam absens poterit ibi conveniri.
- 37 Secus cum absque juramento id promissit in loco contractus.
- 38 Utrum promittens comparere in loco solutionis, ibi absens jure conveniatur.
- 39 Quid si spondeat certo die, & loco solvere.
- 40 Qui promissit alio loco solvere, an sortiat forum etiam ubi contraxit, & num. 41.
- 42 Judex in civilibus utrum possit citare reum in territorio alieno.
- 44 In criminalibus an valeat capere delinquentem.
- 45 Exequutio petita in absentem per literas requisitorias ad iudicem loci, ubi reus existit, sortitur effectum.
- 46 Judex an possit exequi sententiam ab

ab alio latam absque literis requisitoris.

- 47 Judex ut exequatur literas requisitorias, per superiorem compellitur.
- 48 Debitor ex usu forensi non remittitur, sed contra eum ut absentem proceditur.
- 49 Expenditur lex 1. de eo quod cert. loc. ad tradita sup. num. 39.

CAPUT X.

Accidit frequenter, ut Judex, sive Ecclesiasticus, sive secularis, jure, vel injuria impediatur executioni mandare quod justè decernit, sicut ex mox tradendis apparebit: quapropter publicè interest; tum ne delicta impunita perstant, tum ut jus suum unicuique tribuatur, quod Magistratus vel diversi fori ad rectam justitiam administrationem mutuo inter se foveantur auxilio, ad quod tenentur quoties fuerit legitime postulatum. Bobad. Polit. lib. 2. cap. 17. n. 186. Azeved. in l. 1. 4. n. 1. tit. 1. lib. 4. Recop. Paz prax. tom. 2. prowm. n. 1. Barb. collect. cap. Dilecto. n. 10. de sent. excom. in 6.

Ad Num. 1.

- 1 Judex Ecclesiasticus, qui jure sententiam fert in laicum, nequit in ejus persona, aut bonis executionem facere, sed debet ad secularem recurrere potestatem, cui damnatus subjicitur: alioqui acriter pleclitur, ex l. 1. 4. & 15. tit. 1. lib. 4. Recop. Menoch. de arbit. cas. 452. num. 4. Azeved. in d. l. 1. 4. num. 2. Card. Tusch. li. B. concl. 152. n. 1. Parlad. quorid. lib. 2. cap. fin. part. 2. §. 2. n. 2. Paz sup. tom. 2. pralud. 2. n. 54. Pichard. manduct. ad prax. part. 2. precept. 4. n. 39. Gratian. disceptat. cap. 66. n. 8. Garcia de Nobilit. gloss. 9. n. 53. verf. Sexta conclusio. Redin. de Majest. Prime. verb. Non armis solum decoratam, part. 2. n. 141. Franc. Leo The-saur. fori Eccles. p. 1. c. 1. n. 16. Farin. prax. q. 97. ex n. 8. 1. part. 3. Aug. Barbosa in collect. ad cap. 1. n. 7. de offic. Ordinar. Bobad. sup. n. 107. Avil. in cap. 2. Prator. verb. Juntaran. n. 10. Jul. Clar. lib. 5. §. fin. q. 37. n. 8. Didac. Per. in l. 4. tit. 1. lib. 3. Ordin. D. Frasso de Reg. patronat. Indiar. cap. 86. num. 17. & alii infra, num. 11. Ecclesiasticus etiam in Clericos non obsequentes Brachio seculari juvatur, l. 59. in fin. tit. 6. p. 1. Mart. de Fano tract. de auxil. n. 2. & alii ex jam laudatis; sed diversimodè, ut videre licet infra, n. 9. & 18.
- 2 Ibi: Haec verò Archidiaconi opinio.
- 3 Etiam judicis delegato licet ejusmodi D. de Farin Covar. Enuel.

auxilium invocare, et si in literis id non permittatur expressim. Navar. in cap. Cum contingat, remed. 1. à n. 1. de rescript. Tusch. sup. num. 6. Azeved. in d. l. 1. 5. Recop. num. 3. Farinac. sup. num. 86. Redin. num. 159. Villalob. Erar. commum. opin. lit. 1. num. 162. Aviles in cap. 20. Prator. verb. Usurpan. num. 27. Bern. Grav. ad Pract. Camer. Imper. lib. 1. concl. 115. Bobad. num. 179. Mart. de jurisdict. part. 1. cap. 50. num. 25. Gratian. num. 7. Ludov. Rodolphin. tract. de Brach. secul. num. 30. Menoch. de retin. possess. remed. 3. num. 360. Exequutor itidem auxilium valet implorare. Azev. ubi prox. Navar. in d. cap. Cum contingat, remed. 2. qui etiam delegatus, omisso recurru ad Ordinarium Ecclesiasticum, ad Magistratum secularem pro auxilio poterit confugere, et si aliquibus placeat, prius Ecclesiasticum auxilium implorandum. Bobad. ubi prox.

Rursus delegatus si familiam habeat armatam, tenetur auxilium impartiri. Mandos. ad reg. 14. Cancell. q. 1. in fine. Gratian. n. 9. qui alios refert. At delegatum non valere Brachium Regium postulare, nisi in rescripto ea tribuatur facultas, tuetur enixè Mart. de Fan. de auxil. implor. à n. 3. & sic in praxi apud Curiam servari refert Gratian. ubi nuper.

Ut Ecclesiasticus exigere queat auxilium, praecedere debent censura, quibus contemptis, ad subsidium Brachii secularis devenitur, ut sentiunt Parlad. Avil. Pichard. ubi proximè, Paz num. 18. Mart. de Fan. num. 2. Redin. num. 142. Franc. Molin. de Brach. secul. Ecclesiast. prest. cap. 3. num. 28. & alii communiter, quos congerit Barbosa in cap. Ut officium, num. 8. de haetic. At quod praetermissio excommunicationis remedio, possit per Ecclesiasticum auxilium postulari, tenent Bobad. sup. n. 169. de praxi testatus, Salced. ad Bern. Diaz, prax. cap. 164. n. 5. edition. novissima, Segura Daval. Director. Judic. Eccles. part. 2. cap. 13. num. 34. Tusch. li. A. concl. 125. num. 5. qui praemittit n. 4. post decretum Trid. sess. 25. de reform. cap. 3. non utendum censuris, nisi in ultimum subsidium, etiam prius Brachii secularis auxilio implorato.

Verf. Eadem ratione iudex.

Similiter Judex Ecclesiasticus adiri poterit, ut exequatur sententiam à laico Magistratu in Clericum prolatam, aut legis, vel statuti poenam extorqueat: quam executionem iudex secularis expedire